

Förtätningens positiva effekter

Pär Eliaeson

Byggherrars och arkitekters kreativitet när det gäller förtätningen av våra städer går på högvarv i jakt på nya bostäder och ökade förtjänster på bostadskonjunkturen. Minsta plätt och impediment kan exploateras, åtminstone i drömmarna, i teorin och i arkitekternas förföriska bilder. Lyckligtvis erbjuder vår demokratiska planprocess fortfarande ett starkt och kvalitativt motstånd och många projekt stannar därför där dom hör hemma: på ritbordet.

Men om vi (också det i teorin) antar det värsta fallets scenario, att byggkapitalet inom en snar framtid kommer att få fritt utlopp för sina byggfantasier och utopiska arkitekturambitioner i allas vår närhet, vad kommer effekten att bli? Ekonomiskt, stadsmässigt, bostadsförsörjningsmässigt?

Bostadsförsörjningen kommer naturligtvis att gynnas, fler bostäder kommer att skapas överallt. Där redan infrastruktur och service finns. Sannolikt kommer de nyskapade bostäderna vara exklusiva och kostsamma, men nu är vi positiva och hoppfulla här och tror på både nedsippringsprincipen och medelklas-

sens aldrig sinande standardhöjningar och hunger efter ständigt högre status i livsstil. Sällan har vi sett en starkare naturkraft.

Stadsmässigt kommer de allvarliga och starka effekterna uppenbara sig. Staden kommer att bli tätare och hårdare exploaterad. Ljus och rymd kommer att försvinna, parker och sociala andningshål krympa. Utsikter kommer att förstöras, både rent fysiskt och estetiskt. Framförallt de redan boende i staden kommer att mönstra ett monumentalt missnöje med nytillskotten, med dramatiskt ökad mental ohälsa som följd. Den allmänna stämningen och de sociala sammanhangen kommer säkerligen färgas och förgiftas av detta. Stenstaden kommer att bli en ännu mer omänsklig och destruktiv miljö för oss att leva i och låta våra barn växa upp i och präglas av.

Estetiskt och stadsmiljömässigt blir effekterna också allvarliga. Utan en övergripande styrning av stadsmiljön förfaller snabbt stadens storskaliga arkitektoniska kvaliteter. I den närsynta och egennyttiga fastighetsexploateringsregim bryts snart stadens hållbarhet och långsiktiga flexibilitet ned. Det har vi redan sett under de senaste decenniernas stadsutveckling. Den arkitektur som nu föreslås är också ofta färgad av den nyliberala ordningens historielöshet och naiva originalitets- och radikalitetsmyt. Estetisk och stilmässig varsamhet och det lågmälda och språkligt sofistikerade tillägget står inte i stark efterfrågan.

De ekonomiska effekterna av allt detta är tämligen förutsägbara: värdesänkningar. Både på grund av att utbudet av bostäder ökar och på grund av att miljön och stadskvaliteterna bryts ned. Den stadsmässighet som varit stenstadens (enda) attraktivitet kommer att vara i starkt nedgående. Marknaden kommer säkerligen att reagera på detta och de extremt uppskruvade priserna på bostäder i stenstaden kommer att falla till mer rimliga nivåer.

Fler bostäder och sänkta priser, stenstadens status sänks. Bättre sabotage av bostadsmarknaden är svårt att tänka sig. Inte illa. ■

A. Förslag till förtätning,

Renstiernas gata, Stockholm

Bild: Belatchew arkitekter / Byggnadsfirman Erik Wallin

B. Förslag till förtätning,

Ringvägen, Stockholm

Bild: Aleksander Wolodarski, Brunnberg & Forshed arkitektkontor / Stockholmshem

C. Förslag till förtätning,

Lundagatan, Stockholm

Bild: Utopia arkitekter / Byggnadsfirman Erik Wallin